

ON THE ROAD

as we are traveling

AANVULLING BELEIDSPLAN 2017-2020 STICHTING NOORDERZON GRONINGEN

TEN BEHOEVE VAN: GEMEENTE EN PROVINCIE GRONINGEN

Voornemens, ambities en beloftes voor 2017-2020 door Stichting Noorderzon Groningen,
organisator Noorderzon Performing Arts Festival Groningen

VOORGENOMEN FESTIVALDATA 2017-2020:

- ▶ donderdag 17 tot en met zondag 27 augustus 2017 – 27e editie
- ▶ donderdag 16 tot en met zondag 26 augustus 2018 – 28e editie
- ▶ donderdag 15 tot en met zondag 25 augustus 2019 – 29e editie
- ▶ donderdag 20 tot en met zondag 30 augustus 2020 – 30e editie

'Toptheater op Noorderzon... In veel gevallen zijn regisseurs en spelers een tijdlang in de stad aan het werk. Dat heeft een gunstig effect op het artistieke klimaat. Het bindt zowel de makers aan de stad als de stad aan de gastgezelschappen. Van de Nederlandse zomerfestivals toont Noorderzon belangrijke internationale avant-garde.'

(Kester Freriks in NRC Handelsblad, augustus 2014)

BELEIDSPLAN 2017 - 2020 - EEN AANVULLING

Noorderzon schreef een beleidsplan (1 februari 2016) voor het landelijke Fonds Podiumkunsten voor de periode 2017 - 2020. In dit document geven wij een aanvulling op dat plan aan de hand van een aantal specifiek door de gemeente en provincie Groningen geformuleerde vragen.

wat is noorderzon?

Noorderzon Performing Arts Festival Groningen is de ietwat curieuze combinatie van een internationaal kunstenfestival op het scherpst van de snede met spannende hedendaagse podiumkunsten uit alle delen van de wereld... én een groots zomerfeest in een vrij toegankelijk plantsoen.

onze missie voor 2017-2020 luidt als volgt:

- ▶ Noorderzon is een interdisciplinair, trendsetkend en trendvolgend podiumkunstenfestival.
- ▶ Noorderzon is makelaar in ontmoetingen door het aanbod van uitdagende en relevante programmering. Daarin beschouwt Noorderzon de wereld als zijn achtertuin en het festival als aangewezen platform voor spiegeling en dialoog.
- ▶ In de gecondenseerde periode van het festival toont Noorderzon zijn genuanceerde, persoonlijke visie op de wereld om je heen en levert een waardevolle bijdrage aan het prikkelen van je nieuwsgierigheid.
- ▶ Door zowel het uitdagende internationale programma als het publiek een centrale rol te geven, slaat Noorderzon een brug tussen artistieke actualiteit en brede toegankelijkheid.

2

bovenregionale uitstraling

Noorderzon is zowel regionaal, nationaal als internationaal een belangrijk festival met een geheel eigen profiel. Dat uit zich op diverse manieren, op verschillende lagen:

internationaal

In september 2015 werden voor het eerst de Europese EFFE awards uitgereikt voor *trendsetting en innovatieve* festivals in Europa. Noorderzon was een van de 12 winnaars van deze award (door een kwalitatief sterke internationale jury gekozen uit bijna 700 belangrijke festivals). Al vele jaren wordt er internationaal met verwondering gekeken naar wat er gebeurt in Groningen: een performing arts festival vol niche-kunstvormen gaat in goede harmonie samen met een groots zomerfeest? Het één versterkt het ander zelfs, van kannibalisme geen sprake. Het programma wordt elk jaar weer iets ambitieuzer en het publiek blijft meegroeien. Vanuit de internationale professionele sector wordt met verbazing gekeken naar de avontuurlijke inborst van het publiek in Groningen, deze jongste stad van Nederland. Jaarlijks trekt Noorderzon met het internationale programma daarom honderden internationale professionals die bij Noorderzon in korte tijd veel gloednieuw kwaliteitswerk komen kijken. Het festival programmeert *pre-market* en dus trendsetkend.

De tijd dat Noorderzon vooral ook een tussenstop was voor een bezoek aan het grote festival in Edinburgh is voorbij. Veel professionals komen vanuit de hele wereld speciaal voor Noorderzon naar Europa. Een voorbeeld daarvan zijn de deelnemers aan de Director's Circle, die hun miniconferentie met veel plezier op het informele Noorderzon organiseren. De combinatie van het nieuwe, spannende programma (deels door Noorderzon gecoproduceerd in het kader van een aantal Europese netwerken als *NXTSTP* en *Create to Connect*) en daardoor de komst van vele professionele bezoekers naar Groningen, maakt Noorderzon tot een almaar belangrijker wordende speler in het mondiale festivalcircuit. In omvang bescheiden ten opzichte van traditionele blikvangers als Holland Festival, Edinburgh of Avignon, maar inhoudelijk zeker niet minder interessant of van belang. Integendeel.

nationaal

Noorderzon biedt een kwalitatief onderscheidend internationaal programma vol experiment. Het werk dat op Noorderzon te zien is, is zelden of niet elders in het land te zien. Daarmee vormt het festival een wezenlijke aanvulling op het landelijke aanbod. Dat wordt bijvoorbeeld herkend en erkend door landelijke fondsen en door de landelijke media. Belangrijke media als NRC Handelsblad, De Volkskrant, De Telegraaf en Trouw besteden uitgebreid en kwalitatieve aandacht aan het festival, net als vakbladen de Theaterkrant, Theatermaker en Dansmagazine. Om nog maar te zwijgen over de overweldigende Noordelijke aandacht van Dagblad van het Noorden tot Sikkom, van Leeuwarder Courant tot RTV Drenthe, van de Gezinsbode tot Omrop Fryslân.

Vertegenwoordigers van de gehele landelijke festivalsector zijn op Noorderzon te vinden. Daarbij speelt Noorderzon samen met een aantal bevriende festivals een belangrijke rol in de totstandkoming van een landelijke festivallobby en festivalvereniging, wat heeft geresulteerd in 1) veel meer samenhang binnen de festivalsector, 2) een permanente plaats voor kwaliteitsfestivals op de nationale kunst- & cultuuragenda en 3) incidenteel aanmerkelijk meer geld voor een 25-tal festivals in 2016 door een mede door ons tot stand gekomen motie in de Tweede Kamer. Van dat laatste heeft Noorderzon zelf overigens niet (financieel) van geprofiteerd, maar een Gronings festival als Jonge Harten bijvoorbeeld wel.

Noorderzon is altijd op zoek naar vernieuwing en innovatie, zowel programmatisch als vernieuwende en innovatieve implementaties en ideeën op de gebieden van duurzaamheid, marketing, publieksbenadering, samenwerking etc: over de gehele linie van het festival. Daarmee vinden we het genre festival telkens opnieuw uit en rekken we met nieuwe soorten programma's de grenzen, van wat een festival is en kan zijn, op. Noorderzon loopt daarmee landelijk samen met een aantal andere festivals voorop.

Meer dan 20% van al die 150.000 bezoekers van het festival komt niet uit de provincie of stad Groningen. Noorderzon trekt daarmee grote hoeveelheden bezoekers van overal in het land (en deels buitenland). Marketing Groningen beschouwt Noorderzon dan ook als een belangrijke pijler in het verhaal van de zomer in Groningen.

Noorderzon 2013 | Fernando Rubio - *Alles aan mijn zijde* (Buenos Aires, Argentinië)

geworteld

Maar de grootste rol speelt Noorderzon natuurlijk regionaal. Het festival vormt één van de culturele en sociale hoogtepunten van het jaar in het Noorden van het land. Duizenden Groningers zorgen dat ze juist in de Noorderzon-periode in de stad of de provincie zijn (en plannen vakanties om het festival heen). Vrijwel alle logeerkamers en hotelkamers in Groningen zijn bezet in deze periode. Duizenden mensen werkten in de afgelopen jaren (vrijwillig) mee aan het mogelijk maken van hún festival, wat mede heeft bijgedragen aan het feit dat Noorderzon totaal vergroeid is met het leven in en van Groningen. En waar Noorderzon trots is op wat mogelijk is in de stad, is de Groninger ook trots op zijn of haar stad waar unieke festivals als Noorderzon, maar ook Eurosonic Noorderslag mogelijk zijn. Festivals die gedurende een korte periode de gehele stad op zijn kop zetten en laten vibreren, waar de inwoners van stad en provincie vervolgens een jaar lang op kunnen teren. Deze festivals zijn veel meer dan 'een verzetje' of 'entertainment'. Deze festivals zijn dusdanig vergroeid met de Groningse kalender, dat ze niet meer onderdoen voor ijkpunten als Kerstmis en Koningsdag.

Hoewel het festival elf dagen duurt, is Noorderzon eigenlijk het hele jaar present in stad en regio. Vanwege het maatschappelijke karakter van het festival wordt de organisatie meer en meer gevraagd deel te nemen aan toekomstgesprekken en debatten die over veel meer gaan dan sec kunst en cultuur. Noorderzon praat door het jaar heen mee over onderwerpen als stadsontwikkeling, duurzaamheid, vrijwilligersbeleid, toerisme etc. etc. Dit in combinatie met steeds meer ruimte voor maatschappelijk debat op Noorderzon, maakt het dat Noorderzon veel meer is geworden dan alleen een kunstenfestival in de zomer. Waar theaters zichzelf wel eens de 'huiskamer van de stad' noemen, is Noorderzon het hele jaar de zomerse veranda waarin een positieve en open context ruimte is voor brede reflectie.

STRATEGISCHE DOELEN GEMEENTE EN PROVINCIE GRONINGEN

(nieuwe) verbindingen leggen & behouden

Een festival organiseren je niet vanuit isolement. Dat is sinds het aantreden van Mark Yeoman en Femke Eerland in 2001 het devies geweest. Inmiddels werkt Noorderzon samen met honderden partners uit alle lagen van de samenleving en zoekt het festival steeds naar nieuwe verbanden die voor zowel festival als partner als logisch en uitdagend worden gezien. Noorderzon verbindt niet om het verbinden, maar omdat de noodzaak en de ambitie er is om het festival steeds te vernieuwen en te verbeteren met input van de steeds groter wordende omgeving. Noorderzon is trouw aan zijn partners en vice versa, wat (vele bouwstenen voor) duurzame partnerschappen heeft opgeleverd.

Artistiek gezien werkt Noorderzon al vele jaren met een coöperatief model, onder artistieke leiding van Noorderzon. Het programma van het festival komt goeddeels tot stand in samenwerking met partners. Internationaal organiseert Noorderzon samen met festivals in Zürich en Hamburg tournees van niet-Europese artiesten, internationaal coproduceren wij samen met toonaangevende festivals in Europees verband nieuw werk van spannende makers (*NXTSTP*) en bespreken wij nieuwe mogelijkheden voor het verbinden van publiek met kunst (*Create To Connect*). Daarnaast komt een groot deel van het programma van Noorderzon tot stand in samenwerking met tientallen artistieke partners in de stad. Het Noorden heeft veel programmerende kennis en kwaliteit in huis, en dat zie je allemaal terug op Noorderzon. Het festival wordt uiteindelijk geprogrammeerd samen met tientallen gastprogrammeurs of curatoren. Dit coöperatieve model bindt en verbindt niet alleen het festival aan zijn lokale wortels, maar zorgt ook voor discipline-brede excellentie. Een model dat inmiddels ook bij andere festivals navolging krijgt. In het hoofdstuk over de *Cultuurpijler* gaan wij verder in op de rol van Noorderzon binnen de culturele infrastructuur.

Inmiddels is Noorderzon daarnaast, zoals in de voorgaande paragraaf is beschreven, in de laatste jaren veel breder onderdeel geworden van het raamwerk van de stad en regio. De organisatie praat overal over mee gedurende het gehele jaar. Daarbij kan nog worden aangetekend dat de regionale verbindingen die gelegd worden steeds meer het gehele Noorden beslaan en verbinden. Een voorbeeld van een dergelijke noordelijke samenwerking is Innofest; een project (start januari 2016) waarin noordelijke festivals hun festivalterrein openstellen als een levend laboratorium. Start-ups, bedrijven, ondernemers, studenten en andere slimmeriken komen samen op de festivals om hier (maatschappelijk verantwoorde) prototypes te testen en oplossingen te bedenken voor de uitdagingen waar festivals en ondernemers uit de regio zelf mee te maken hebben. De festivals, overheden en bedrijven die hier aan meewerken zijn afkomstig uit Groningen, Friesland en Drenthe. Een ander voorbeeld is Station Noord; een gedeelde, Noordelijke artistieke verantwoordelijkheid voor het scouten, opleiden en behouden van cultureel talent.

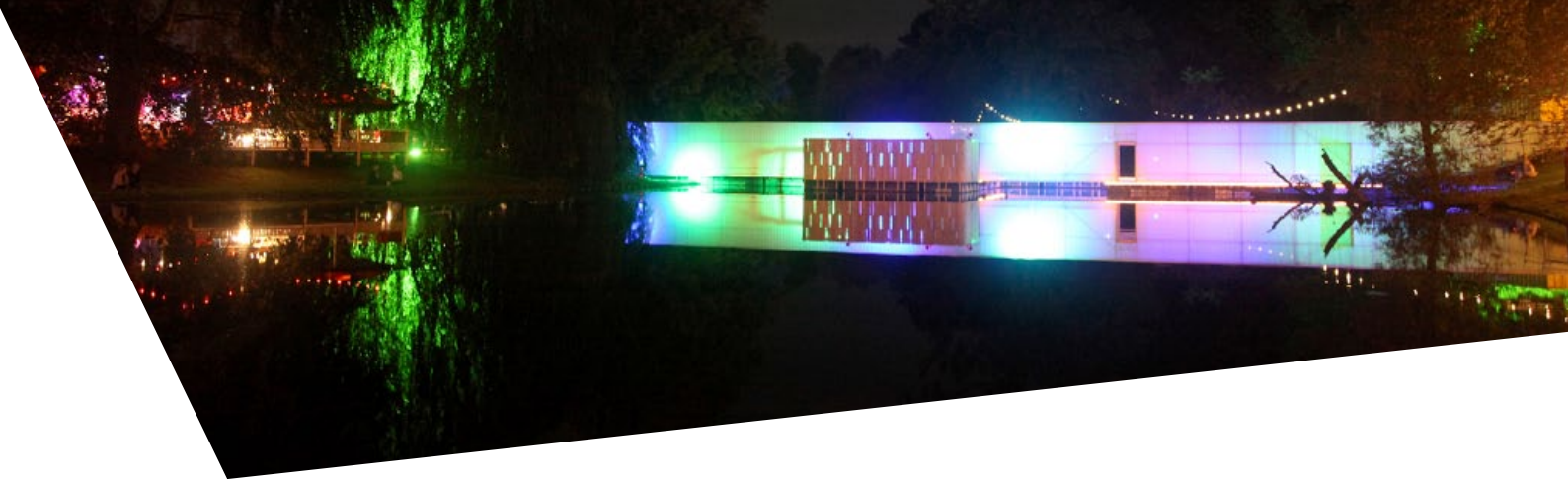
een leven lang kunst & cultuur

Het hoogtepunt van Noorderzons activiteiten vindt plaats aan het eind van de zomer (vakantie) in een zeer gecondenseerde periode van elf festivaldagen. Een lastig combinatie om direct aansluiting te vinden met de lesprogramma's binnen het onderwijs. Uiteraard zijn er – ook gezien het bovenstaande verhaal over logische partnerschappen – verbanden tussen Noorderzon en het onderwijs. Wij bieden kwalitatieve stageplaatsen aan, geven jonge technici en event-managers in de dop van het Noorderpoortcollege de mogelijkheid een professioneel festival van dichtbij mee te maken, halen de universiteit naar het festival door uitgebreide lezingenprogramma's voor volwassenen en kinderen (Noorderzomerschool en Rotor colleges), investeren tijd en energie in het opleiden van jonge ZZP'ers in de culturele sector, geven gastcolleges op RUG en Hanze Hogeschool, zijn een favoriete bestemming voor activiteiten van buitenschoolse opvang (BSO's) etc. etc. etc.

Momenteel krijgen bijvoorbeeld basisscholen en BSO's voorafgaand aan de vakantie wel een pakket met informatie over kinderactiviteiten op Noorderzon, maar dat is te vrijblijvend, vinden we. In de komende jaren gaan wij dit onderzoeken of en hoe er meer of andere mogelijkheden zijn om meer beleid te maken op het betrekken van lagere en middelbare scholieren. Ons publiek is gemiddeld jong (39,4 jaar, waarin kinderen niet zijn meegenomen), de interesse is er, kan je concluderen.

Noorderzon 2014 | 600 HIGHWAYMEN - *The Record* (New York, VS)

Vanwege de absentie van wezenlijke mogelijkheden voor educatieprogramma's, heeft Noorderzon door de jaren heen in feite zijn eigen informele, curriculum ontwikkeld. Als kind (vanaf 4 jaar) maak je al kennis met het festival door deel te nemen aan de vele activiteiten, voorstellingen en lezingen voor kinderen. Natuurlijk speelt de idyllische uitstraling en ongedwongen sfeer van het Noorderplantsoen ook een belangrijke rol. Naarmate je als bezoeker ouder wordt, hoe meer het festival met je meegroeit. Vele voorstellingen in het hoofdprogramma zijn dusdanig van 'nu' dat ze aansluiten bij de belevingswereld van jong volwassenen, om natuurlijk nog maar te zwijgen over bijvoorbeeld het gratis toegankelijke festivalterrein en (internationale) muziekprogramma op diverse podia in het plantsoen. Uiteraard blijft Noorderzon voor deze groep – en eigenlijk voor iedereen – ook de ideale plek om gewoon lekker rond te struinen, te flaneren, kunst & cultuur te snuiven zonder dat een bezoek een gat in je portemonnee hoeft te slaan. Wanneer iemand vervolgens de twintig heeft bereikt, is Noorderzon onderdeel geworden van het leven. Je merkt dat veel huidige twintigers – en voormalig studenten die 1 x per jaar terugkeren naar Groningen – op deze manier zijn opgegroeid met Noorderzon en het festival beschouwen als een vaste waarde in het drukke bestaan vol keuzes.

Gezien het feit dat de (uiterst succesvolle) kinderactiviteiten pas sinds 2009 grootschalig worden gepresenteerd, wordt er nog veel verwacht van de nieuwe generaties Noorderzonners die met duizenden tegelijk al aan het festival hebben kunnen ruiken. Uiteraard is dit alles enkel en alleen mogelijk wanneer de organisatie op zoek blijft naar steeds nieuwe manieren om Noorderzon laagdrempelig, of misschien wel drempelloos te houden en maken.

6

samenleven met kunst & cultuur

Uit het bovenstaande blijkt al dat Noorderzon een voorbeeld is van hoe kunst, innovatie en samenleving eigenlijk samensmelten op die veranda van de stad. Noorderzon is veel meer dan alleen (passieve) kunstreceptie, Noorderzon is participatie. Je zou kunnen zeggen dat Noorderzon als geheel een participatief kunstwerk is, gemaakt door zijn bezoekers, zijn makers en zijn omgeving. Maar ook die honderden vrijwilligers, die om verschillende en soms uiteenlopende redenen, zich aan Noorderzons biotoop verbinden. Binnen de schil van dat kunstwerk is van alles mogelijk: niets is eng, te hoogdravend of te gek. Festivals als Noorderzon doen daarmee waar vele culturele instellingen van dromen; *ze zijn de samenleving*.

Eigenlijk is het daarom vreemd dat pas in 2015 landelijk door de Raad voor Cultuur serieus aandacht is besteed aan het genre festival; aan de rol en de betekenis die festivals (kunnen) vervullen. Door deze 'achterstand' in herkenning en erkenning, zijn de middelen voor festivals in Nederland nog ontoereikend om die rol en betekenis recht te doen. Festival lijken zich nog niet van het juiste idioom te bedienen of bediend te worden, om de betekenis, rol en het tijdelijke karakter gestalte te doen geven. De tegenstellingen tussen tijdelijkheid en 'stenen' lijken nog te scherp. Beide vormen worden veelal met elkaar vergeleken of tegenover elkaar gezet, in plaats van beiden op hun eigen, belangrijke merites te beoordelen.

Noorderzon en de andere podiumkunstenfestivals in Nederland gaan de komende jaren veel energie steken in het aanpassen en bijstellen van die beeldvorming rond festivals. Gelukkig weet men in Groningen wel beter. Gemeente en provincie zijn doordrongen van het belang, de uitstraling en betekenis van festivals en dat wordt door Noorderzon ook zo gevoeld.

cultuur & economie

Uiteraard komt het onderwerp 'cultuur en economie' uitgebreid aan bod in het initiële beleidsplan en schemert het onderwerp ook door in al het bovenstaande. Graag spreken we even als inwoners en belanghebbenden van een bruisende stad.

Wij wonen allen in stad of provincie Groningen. Op het moment van schrijven is Groningen voor een paar dagen het brandpunt voor de Europese popmuziek: Eurosonic Noorderslag. De stad bruist, de stad broeit. Wij maken onze logeerkamers klaar voor onze vrienden van overal uit het land die naar Groningen komen en al maandenlang in app-groepjes reikhalzend uitkijken naar 'hun' stad. Tegelijkertijd is Groningen even het brandpunt van bewondering voor David Bowie, die overleed terwijl het leek of hij net aan een zoveelste, nieuw levensfase was begonnen. De expositie in het Groninger Museum was al een standbeeld en wordt een eerbetoon aan een groot (levens) kunstenaar. Wij voelen ons deze maand bijzonder trots op het wonen in deze stad.

Wij willen leven in een stad en omgeving waarin dit alles mogelijk is, een omgeving met een instelling die dit alles mogelijk maakt, stimuleert en omarmt. Het maakt ons niets uit of dit soort festivals of dit soort exposities normaal gesproken plaatsvinden in (hoofd)steden met meer dan een half miljoen inwoners. Wij maken al jaren onze eigen omgeving tot ons eigen centrum, wat ook verklaart dat zoveel kunst (productie en presentatie) in Groningen een internationale uitstraling heeft. Wij hoeven ons niet te meten met Amsterdam. Wij meten ons met wat interessant is in de wijde wereld, waarbij Groningen ons centrum is.

Daarbij hebben wij natuurlijk minder blikvangers dan deze grote steden, maar is de impact van wat er is vele malen groter op de stad en regio. Hoewel wij als organisatoren zelf natuurlijk geen bezoekers zijn van het festival weten we dat tijdens Noorderzon hetzelfde gevoel bestaat als tijdens Eurosonic Noorderslag. In zo'n omgeving wil je wonen, leven, werken. En op zijn minst: een paar keer per jaar op bezoek.

Daarom speelt Noorderzon in samenspel met vele andere (zichtbare en minder zichtbare) culturele instellingen indirect en direct een belangrijke rol in het vestigingsklimaat in stad en provincie. Een stad die sterk groeit – mede door de komst van internationale studenten – heeft internationaal aansprekende trekkers als Noorderzon nodig. Maar denk ook aan het specialistische personeel dat komt werken in Eemshaven. Ook voor deze mensen moet regio-overstijgend en kwalitatief aanbod worden aangeboden in de buurt.

Uiteraard trekt Noorderzon als regio-overstijgend festival daarnaast elk jaar veel mensen naar de stad en provincie Groningen. Bezoekers die geld uitgeven in de binnenstad en veelal met een bijzonder goed gevoel over Groningen weer naar huis gaan. En Noorderzon verplicht zich als geworteld festival, om zoveel mogelijk leveranciers uit de directe omgeving aan zich te verbinden. *Go local!* Dit betekent dat veel in Noorderzon geïnvesteerde middelen, ook direct weer neerdalen in stad en provincie en we specialistische bedrijven en ondernemers in deze regio ondersteunen en behouden.

de verhalen van Groningen

Hoewel Noorderzon na 25 jaar feitelijk zelf onderdeel is geworden van de Verhalen van Groningen, vormt het thema zoals beschreven door de provincie Groningen geen specifieke beleidslijn voor het festival. Dat betekent niet dat – en dat is ook duidelijk verwoord in onze missie en dit beleidsplan – Noorderzon zich niet geworteld of Gronings voelt. Integendeel. Op specifieke terreinen staat Noorderzon altijd open voor projecten die dit verhaal vertellen. Jaarlijks presenteert het festival op natuurlijke wijze al producties over de geschiedenis van Groningen, over verhalen die te maken hebben met de provincie. Zo presenteerde Noorderzon bijvoorbeeld al eerder werk van Beno Hofman over Bommen Berend en van Stichting Peerd over Timbertown Follies. Soms worden deze producties tevens door Noorderzon geïnitieerd. Zo maakte de Poolse maker Janek Turkowski in 2013 speciaal voor Noorderzon en de Groninger Archieven, een prachtige, succesvolle filmvoorstelling over de Groningse smalfilmiga die vanaf de jaren 30 al een soort beeldchroniqueurs van de stad waren. Daarnaast werkt Noorderzon bijvoorbeeld aan een groot project over de historie van het CiBoGa-terrein voor Noorderzon 2016. De Verhalen van Groningen zijn daarmee zonder meer verweven in het programma van Noorderzon en leggen de basis onder het bestaan van het festival. Makers en producenten weten het festival ook goed te vinden met dit soort projecten; per project of initiatief wordt afgewogen of Noorderzon de beste context of het beste platform is om dit te realiseren of te presenteren.

talentontwikkeling

Het scouten naar, het ondersteunen en behouden van talent is voor Noorderzon van wezenlijk belang. Zowel op artistiek als meer organisatorisch niveau. Talent maakt een vibrerende stad als Groningen weerbaar en geeft een stad als Groningen glans naar buiten toe. De gewenste stad en provincie waar wij in willen wonen, leven, werken en investeren, kan niet zonder een goede humuslaag van talenten. Een bepaalde vorm van doorstroom en opties voor vervolgmogelijkheden voor talent, is, ons inziens, net zo belangrijk.

Noorderzon draagt op diverse manieren bij aan talentontwikkeling, voornamelijk internationaal en regionaal. Op internationaal vlak introduceert Noorderzon jaarlijks een aantal nieuwe (vaak jonge) buitenlandse makers in Nederland en/of Europa. Deze introductie geeft artiesten de mogelijkheid zich te presenteren in de context van het hoofdprogramma van een toonaangevend internationaal performing arts festival. Daarnaast coproduceert Noorderzon tevens voorstellingen van Europees talent in het kader van het Europese netwerk NXTSTP: een artistiek samenwerkingsproject dat zich specifiek richt op het mogelijk maken van een 'volgende stap' in de loopbaan van spannende makers. Die volgende stap is dus niet alleen het scouten en begeleiden: dit traject behelst ook daadwerkelijk de stap naar een professionele presentatie aan publiek.

Dit zijn globaal de uitgangspunten van Noorderzon en talentontwikkeling internationaal; het festival richt zich op internationale artiesten met een ontlukende eigen stem en eigen visie. Artiesten die rijp zijn voor een nieuw (internationaal) hoofdstuk in hun carrière. Dit talent halen wij naar Groningen om hier hun signatuur verder te ontwikkelen en te presenteren aan een geheel nieuw publiek en aan nieuwe internationale afnemers. In een vroeg en belangrijk stadium bouwt een maker zo ook een relatie met een festival als Noorderzon en een stad als Groningen op. Relevante internationale namen als Nature Theater of Oklahoma (VS), Antoine Defoort & Halory Goerger (Frankrijk), Christiane Jatahy (Brazilië), 600 HIGHWAYMEN (VS), Antony Hamilton (Australië), Fernando Rubio (Brazilië) en Quarantine (UK) zijn daardoor in een doorslaggevend momentum in hun loopbaan vergroeid geraakt met Noorderzon.

Regionaal is het terrein minder stringent afgebakend. Noorderzon is bij uitstek een plek waar talent zich aan een relatief groot, divers en loyaal publiek kan presenteren. Er wordt veel nieuw werk speciaal voor Noorderzon gemaakt en dat betreft grotendeels werk van jonge en nieuwe makers, die zich binnen onze proeftuin kunnen ontwikkelen. Hoewel de uitstraling van het festival groot is, is het ook bij uitstek een plek waar je mag experimenteren en waar je ook mag falen. Het is niet overdreven te stellen dat vrijwel alle talentvolle jonge theatermakers, muziekbandjes en choreografen uit het Noorden vroeg in hun carrière bij Noorderzon te zien zijn geweest. Dat kan individueel zijn (bijvoorbeeld de eerste eigen productie van choreograaf Dunja Jovic) of in groepsverband (bijvoorbeeld bij vooropleiding theater De Noorderlingen die jaarlijks hun talent presenteren). Daarbij volgen wij als festival uiteraard een aantal regionale makers op de voet en ontstaan er op organische wijze trajecten met deze talenten binnen het festival. Zo is kunstenaarscollectief WERC zich al jaren aan het ontwikkelen op Noorderzon en presenteert het festival in 2016 de première van de eerste grote regie van kind aan huis Geert van der Velde (The Black Atlantic).

Het is niet raar dat met het wegvallen van productiehuis Grand Theatre een grotere druk op Noorderzon is komen te staan als het gaat over het produceren van nieuw werk van makers uit de regio. Selectief ondersteunen wij dit talent met kennis, faciliteiten, speelplekken en soms geld. Hoewel deze rol voor Noorderzon alleen maar groter gaat worden in komende jaren, bestaat er grote blijdschap over de ontwikkelingen rond Grand Futura waarmee door Noorderzon veel kan worden afgestemd over productie en presentatie. Daarnaast is Noorderzon partner in het Noordelijke talentontwikkelingstraject Station Noord 2.0.

Talent scouten, begeleiden en behouden is geen expliciete beleidslijn van Noorderzon. Maar ons festival concentreert zich wel sterk op innovatie en actualiteit. Dan is het automatisch 'versleuteld' in ons artistieke idioom, maar net zo goed op alle andere gebieden van ons festival. Noorderzon ziet het bijvoorbeeld ook als een belangrijke taak om talent werkzaam in de culturele sector te vinden, op te leiden en kennis aan over te dragen. Vele cultuurprofessionals in het Noorden zijn (onder meer) bij Noorderzon begonnen en hebben binnen het festival een traject afgelegd om vervolgens elders de vleugels uit te slaan. Bijna het gehele (jonge) kernteam van het festival is in huis geschoold. Een positieve ontwikkeling in dat kader is dat het ontwikkelen van organisatietalent steeds meer in Noordelijke context plaatsvindt. Talent pendelt tegenwoordig moeiteloos tussen festivals en instellingen in Friesland, Groningen en Drenthe. Noorderzon moedigt deze ontwikkeling zonder meer aan en speelt niet zelden een doorslaggevende rol in plaatsing van talent binnen de organisaties van bevriende collega's.

noorderzon als cultuurpijler, samen kom je verder

Collectief denken en samen optrekken is wat in het DNA van Noorderzon zit. Hoewel collectiviteit soms wat langer duurt, zijn de resultaten op de lange termijn vaak veel sterker en duurzamer dan denken en werken vanuit een concurrerende positie. Al sinds een aantal jaren beschrijven wij niet alleen dat een festival niet als een eiland kan bestaan, maar ook dat we een bepaalde mate van artistieke en organisatorische verantwoordelijkheid, graag op ons nemen. Zo interpreteren wij de Cultuurpijler ook: je verantwoordelijk voelen voor je directe omgeving en daar, waar van toepassing, naar handelen. Een festival, vinden wij, moet niet alleen het beste naar boven brengen wat een omgeving te bieden heeft, maar ook iets teruggeven. Noorderzon heeft zijn aanwezigheid met spinrag over zijn omgeving gesponnen om overal van op de hoogte te zijn en te blijven, maar stelt zijn kennis en platform ook graag ter beschikking.

Elk jaar organiseert Noorderzon op de laatste dag van het festival op eigen initiatief de traditionele NoorderZondag. Dit is eigenlijk de breed gedragen informele aftrap van het nieuwe culturele seizoen in de provincie Groningen. De Noorderzondag – ondanks het feit dat het opvallend vaak regent op deze dag – trekt duizenden geïnteresseerde bezoekers, families, culturele organisaties. Een echte familiedag, waarop de culturele sector (inclusief de amateursector) de mogelijkheid krijgt zich te presenteren. Meer dan 50 instellingen huren een kraampje, tientallen (gelegenheids-)collectieven treden op. Is zo'n dag nog te rijmen met de context een internationaal podiumkunstenfestival? Natuurlijk! De Noorderzondag gedijt goed in ons festivalmomentum en is vergroeid met Noorderzon en met cultureel Groningen.

Is Noorderzon dan een cultuurpijler? Het is een functie die Noorderzon al jaren uit eigen middelen en ambitie vervult. Uit de manier waarop Noorderzon omgaat met lokale talentontwikkeling, met het opleiden van jonge professionals in de sector, met multidisciplinair en coöperatief werken en presenteren. Noorderzon is daarnaast een voorbeeld en vraagbaak voor de sector geworden als het gaat over: duurzaamheid, subsidieaanvragen en fondsenwerving, publieksopbouw, marketing, personeelsbeleid, financieel beleid, horeca etc. etc. etc.

We zijn daarmee langzaam maar zeker over de afgelopen jaren, een informele vraagbaak en soms loket geworden, zeker van cultureel Groningen. Dit komt voort uit hoe Noorderzon vindt dat we moeten acteren: we hebben altijd een open blik en hebben inmiddels een groot netwerk. Alle makers, gezelschappen, organisaties, die zich bij ons melden, hebben recht op het beste advies wat we kunnen geven of in deling in de kennis en ervaringen die we inmiddels hebben opgedaan. Dat betekent dus ook in veel gevallen dat Noorderzon 'doorverwijst' (naar collega's en partners) of 'knoopt' (maker of initiatiefnemer aan Noorderzon en andere partners). Of gewoon helpt met (subsidie-)plannen, (artistieke) planvorming en het maken van begrotingen.

Onze inzet voor duurzame collectiviteit is onder andere te vinden in veel door ons geïnitieerde, informeel georganiseerde netwerken. Noorderzon was in 2007 al een van de voortrekkers van de G7 (een samenwerkingsverband van een aantal onafhankelijke culturele instellingen in Groningen) en in 2012 van de G17 (een samenwerkingsverband van alle rijksgesubsidieerde instellingen in Noord-Nederland) en in 2015 van de verenigde landelijke festivals (>40 landelijke podiumkunstenfestivals die samen optrekken in lobby, maar ook kennis delen).

Een ander voorbeeld; al sinds de bekendmaking van de grote bezuinigingen in 2012 steekt Noorderzon veel tijd en energie in de toekomst van het Grand Theatre. Noorderzon was daarvoor (onbezoldigd!) klankbord, plannenschrijver en doorslaggevend in de lobby (met een consortium) voor het onafhankelijk houden van de organisatie van het Grand Theatre. Ook nu neemt Noorderzon – door onder meer de inhoudelijke verbinding via Mark Yeoman – zijn verantwoordelijkheid voor het meedenken over een nieuw spannend Grand Theatre.

Noorderzon komt dan ook graag in aanmerking om door Gemeente en Provincie aangewezen te worden als cultuurpijler. Ondanks het feit dat er geen financieel plan wordt gevraagd, vinden wij al dat dit voor Noorderzon geen 'grote' budgetten behelst: er wordt veel op eigen kracht gedaan en de rol blijft vervuld worden. Financieel gezien zou de organisatie bijzonder geholpen zijn met ietwat meer armslag om de kleine kernorganisatie – die voornamelijk verbonden is met het festival als cultuurpijler – te kunnen versterken om de extra tijd en energie ook daadwerkelijk te kunnen betalen en soms kleine ontwikkelbudgetten – *zaigeld* – aan initiatieven te kunnen geven.

Noorderzon wil in de komende jaren de centrale voortrekkersrol in Groningen blijven houden en ontwikkelen door continu naar nieuwe mogelijkheden te zoeken om een positieve rol in het veld te kunnen spelen en de spin-off van het festival nog groter te maken. Noorderzon en het festival hebben alle belang bij een springlevende, krachtige en bruisende culturele omgeving.

stichting noorderzon groningen | organisator van noorderzon performing arts festival groningen,
uitgangspunten 2017-2020 | postbus 1736, 9701 BS groningen | januari 2016